

Vår referens

Miljöavdelningen
Christer Persson
040 - 25 26 94

ENLIGT SÄNDLISTA

**Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Örups
almskog, kärr och ängar i Tomelilla kommun**
(3 bilagor)

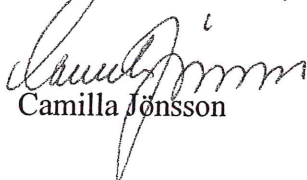
Länsstyrelsen har arbetat fram ett förslag till skötselplan för naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar i Tomelilla kommun. Naturreservatet bildades den 4 november 2005. Förslaget har remissbehandlats

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen skötselplanen, daterad 4 november 2005, för naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar i Tomelilla kommun (Bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog Camilla Jönsson, beslutande och Christer Persson, föredragande.

Camilla Jönsson

Christer Persson

Bilagor:

1. Skötselplan för naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar i Tomelilla kommun
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

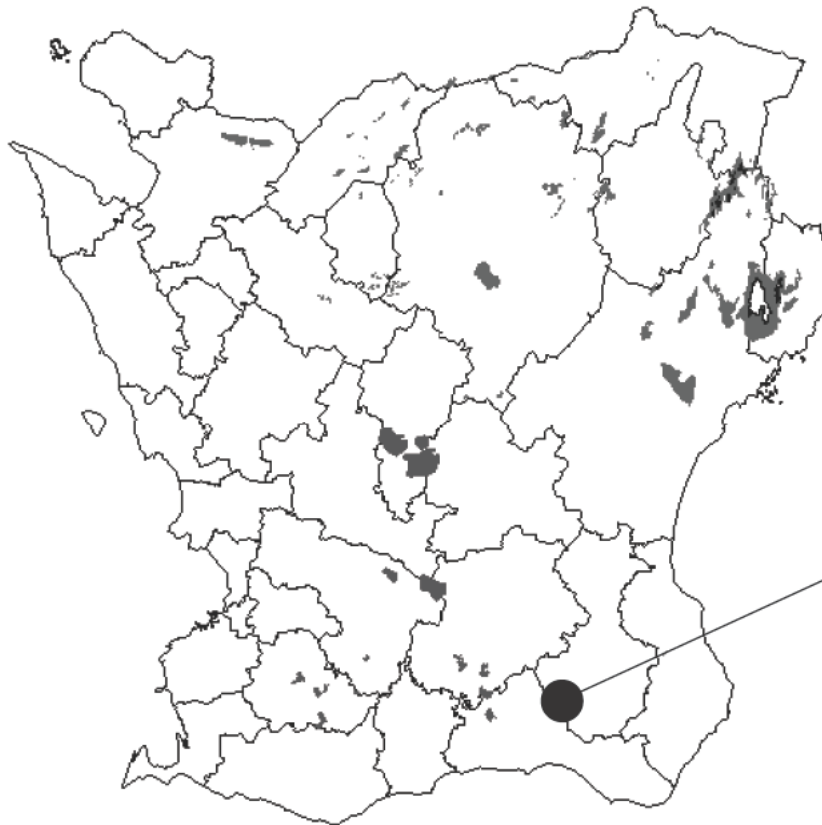
SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ÖRUPS ALMSKOG, KÄRR OCH ÄNGAR

TOMELILLA KOMMUN
SKÅNE LÄN

www.m.lst.se

Diarienummer:	511-38654-05
Beslutsdatum:	2005-11-04
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Lars Pålsson
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 lansstyrelsen@m.lst.se
Copyright:	Innehållet i detta dokumentt får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källa
Upplaga:	30 ex
Tryckt:	Länsstyrelsen i Skåne län 2005
Omslagsbild:	Christer Persson

Naturreservatet Örups almskog,
kärr och ängar

Majviva (*Primula farinosa*) invid
Örupskärr.
Foto: Christer Persson den 4 maj 2005

Omslagsbild:

Örupskärr.

Foto: Christer Persson den 7 oktober 2004

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Syftet med reservatet	4
2 Beskrivning av området	5
2.1 Administrativa data	5
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning	6
2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden	7
2.3.1 Geovetenskapliga, biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden	7
2.3.2 Intressen för allmänheten	9
3 Översikt av markslag (Skötselområden)	11
3.1 Generella riktlinjer och åtgärder	11
4 Mål och föreskrifter för planeringsområden	11
4.1 SF- Lövskogsmark i fri utveckling	11
4.2 NB- Öppen betad gräs- och kärrmark med solitärträd och buskar	11
4.3 KB- Öppen kulturbetesmark med naturvårdsinriktad hävd	12
4.4 Betade lövdungar	13
4.5 Stengärdesgårdar	13
4.6 Örupsån	14
5 Anordningar för rekreation och friluftsliv	14
5.1 Övergripande mål	14
5.2 Riktlinjer och åtgärder	14
5.2.1 Tillgänglighet	14
5.2.2 Anordningar för friluftslivet	14
5.2.3 Information	15
5.2.4 Utmärkning av naturreservatets gräns	15
6 Uppföljning, utvärdering och övervakning av naturvärden	15
6.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder samt uppföljning av skötselmål	15
6.2 Uppföljning av kvalitetsmål	15
6.3 Uppföljning av skötselkostnader	16
7 Revidering av skötselplanen	16
8 Finansiering av förvaltningen	16
8.1 Ekonomisk utredning	16
8.2 Finansiering av förvaltningen	16
9 Referenser	17
10 Utdrag ur fastighetsregistret	19

BILAGOR

1. Översiktskarta med naturreservatets läge
- 2A Reservatets avgränsning på ekonomisk karta
- 2B Reservatets avgränsning på flygbild
- 3 Markanvändning enligt Geometrisk karta 1727
- 4 Markanvändning enligt Ekonomisk karta 1930
- 5 Markslag (skötselområden) med kodlista
- 6 Anordningar
- 7 Vegetationstyper
- 8 Almskogens markvegetation 1981 – 1996.

Ändamålet med reservatet skall främst vara att bevara ett ålderdomligt odlingslandskap med markanvändningstyper som har ett dokumenterat ursprung tillbaka i 1600-talet. Lövskogsområdet i norr skall bevaras som naturskog i ostörda successioner bl a efter ett utbrott av almsjuka som pågått sedan 1979. Markerna utanför skogen skall utgöras av öppna huvudsakligen betade gräsmarker av varierande fuktighet med insprängda kärr. Den stora variationen av för naturreservatet typiska vegetations- och habitattyper skall bibehållas med inslag av rik lövskog, kalkfuktängar och kalkkärr och med sina speciella och sällsynta växt- och djurarter. Kärr och kalkfuktängen är betingad av högt liggande grundvatten, som om möjligt skall hållas på denna nivå för att säkra vegetationstyperna och bildning av kalktuff. Slutligen skall området utan att dess naturvärden tar skada göras tillgängligt för strövande och undervisning genom enkla anordningar

Reservatet ska innehålla biotoper som utgör en komplett och god livsmiljö för fridlysta eller nationellt rödlistade växt- och djurarter samt förekommande livsmiljötyper och arter som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Syftet skall nås genom

- att lövskogsområdet i norr ("Almskogen") lämnas till fri utveckling utan skötselåtgärder.
- årlig beteshävd - vid behov kombinerad med slåtter - av de öppna gräsmarkerna och kärr
- röjningar av uppslag i de öppna markerna.
- att några lövdungar i fuktstråk, enstaka solitärträd, buskar eller buskage bibehålls inom den öppna betesmarken.
- att stengärdesgårdar underhålls.
- att områdets hydrologi bevakas tillsammans med sammansättning och utbredning av viktiga habitattyper
- att stigar med stängselpassager markeras och underhålls

2 BESKRIVNING AV OMRÅDET

2.1 Administrativa data

Områdets namn	Örups almskog, kärr och ängar	
Objektnummer	12-02-148	
Skyddsform	Naturreservat	
Beslutsdatum	2005-11-04	
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län	
Internationella åtaganden	-	
Kommun	Tomelilla	
Församling / socken	Benestad	
Vegetationszon	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)	
Naturgeografisk region	7, Skånes sediment. och horstområden	
Läge	ca 1 600m SO Benestads kyrka	
Kartblad	Topografisk karta: 2D SO Tomelilla Ekonomisk karta: 2D1g Tomelilla	
Gränser	Området är markerat med svart punktstreckad linje på bifogad karta, Bilaga A	
Dikningsföretag	Nej (Omedelbart O reservatgränsen börjar dikningsföretag nr 303)	
Arealer	Totalt ca 22,8 ha, varav cirka 0,3 ha vatten (å)	
EU-prioriterade naturtyper och arter	6410 Fuktängar med blååtäl eller starr	2 ha
	6430 Högörtängar	2 ha
	6510 Slåtterängar i låglandet	0,5ha
	7230 Rikkärr	1 ha
	9020 Boreonemorala, äldre naturliga lövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora	8 ha
Planförfattare	Lars Pahlsson	

2.2

Historisk och nuvarande markanvändning

I summariska beskrivningar från 15-1600-talet nämns att ekskog med inslag av hassel fanns i närheten av Örup. En utförlig karta (bilaga 3) gjordes 1727 över ”Frälsesäteriet Örup”. På kartan utgörs området för den nuvarande ”almskogen” av en gles skog med stora träd och buskar med stora gräsytor emellan. Den användes som hästhage och de arter som nämns från denna är ”al, hassel, några få ekar, lönn och asp”. Alm torde således ha spelat en underordnad roll, men den fanns i den angränsande delen av hästhagen och dessutom planterades alm sedan 1600-talet bl a på initiativ av Christian IV allmänt i Skåne. Plantmaterialet hämtades från olika håll på kontinenten och proveniensens av de skånska almarna är därmed blandad. Marken i den tidigare hästhagen var lämplig för alm och denna spriddes efterhand in i området och tog helt överhanden troligen under 1800-talet.

I början av 1900-talet beskrivs skogen som helt dominerad av alm med inslag av ek, ask, avenbok och lönn samt en mängd vildapel. I buskskiktet fanns alm, hassel och hagtorn. En kraftig avverkning i skogen norr om vägen verkställdes 1920, men skogen regenererade snabbt genom stubbskottskjutning.

Efter ansökan från Skånes Naturskyddsförening fridlystes området av länsstyrelsen 1928 med bestämmelsen att ”all åverkan är förbjuden”. Bestämmelsen justerades senare till att bestämmelsen ”inte skulle utgöra hinder för åtgärder i form av gallringar och röjningar som befinnes nödvändiga för att, såvitt möjligt, bibehålla området vid den typ fridlysningen avser att bevara”.

Den rika varierade almskogen från förra delen av 1900-talet drabbades 1979 av aggressiv almsjuka. Fem år senare var mer 85% av almarna döda. Kvar stod en del ek, ask och hagtorn. Till större delen har de döda almarna fått falla på platsen. Unga almar har fått utvecklas fritt bl a i konkurrens med hagtorn och fläder. I dag finns på nytt ett nytt trädskikt av alm, visserligen ibland glest och med gläntor men i stort mer än 10 m högt. Framtiden får utvisa om detta är en ny resistent generation.

På kartan 1727 tillhör de öppna områdena söder ”Hästhagen” Nymölla kvarn, som också ingick i säteriet. Där fanns en öppen gräsmark beskriven som ”mager, stenig, tufvig och måsanlupen äng” och kärret markeras som ”kierr och tufvig måsa”. Marken var våt och svår att ”hösta” med låg avkastning. Av allt att döma höll sig möllaren med häst och kor som fick efterbeta området.

I princip ändrades inte markanvändningen fram till början av 1900-talet. Då lades de delar av Nymölla som låg sydväst om gården (i grannsocknen) om till åker och en järnväg drogs fram i gränsen (karta 1930, bilaga 4). I dag ligger alla markerna som betesmark och det norra järnvägsspåret är upprivet.

1914 avstyckades Nymölla från säteriet och togs över av en bonde och möllare. Enligt uppgifter på gården bedrevs betningen av ängen och kärret enligt följande:

1914 – 1948	10 nötkreatur	2-3 hästar
1948 – 1975	15-20 ungnöt	periodvis hästar

Ett undantag från betningen gjordes 1953 då kärret norr om Nymölla fridlystes och undantogs från bete. Betningen återkom inte förrän 1963 och då hade sly vandrat in. Detta röjdes fullständigt 1974.

Områdena betas för närvarande genom arrende skrivet med länsstyrelsen och miljöstöd utgår för de gamla ängsmarkerna i norr.

2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden

2.3.1 Geovetenskapliga, biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden

Geologi

Berggrunden består av lerskiffer från ordovicium-silur. Längs Örupsån och järnvägen finns isälvsavlagringar (svämsediment) bestående av grovmå-sand. I den norra delen av reservatet omfattande skogsområdet och det anslutande ängs-kärrområdet har därefter isälvsavlagringarna överlagrats av ett moräntäcke innehållande ett lerigt – sandigt skiffer-urbergsmaterial med ett visst inslag av större block och stenar. Marken i skogsområdet karaktäriseras av ett djupt luckert mullskikt.

Centralt i den öppna betesmarken finns ett källflöde med ett välutvecklat rikkärr. I detta finns små vattendrag med vatten innehållande lättlösligt kalciumbikarbonat. Under inverkan av vissa växters (mossor) kolsyreassimilation samt avdunstning sker en utfällning av kalktuff. Denna bildas antingen som en tät massa men också som grus och sand, som blandas med kärrtorven.

Vegetation

Fram till 1970-talet var skogsområdet en av de få almskogarna i landet. Träskiktet bestod av ett nästan rent bestånd av alm med enstaka ekar. Mestadels fanns ett glest buskskikt av hagtorn och hassel. På våren täcktes marken av vit- och gulsippor med spridda förekomster av hålnunneört och lungört. (bl a en skånsk typ med vitfläckiga blad). På sommaren dominerade skogsbingel helt. Särskilt på platser med ljusinsläpp dök ett antal andra arter typiska för rika lövskogar upp: kirskaål, nässelklocka, skogsskräppa, långsvingel, lundskäfting och skugglosta. På marken fanns för rika lövskogar typiska mossor som *Eurhynchium striatum* och *Mnium undulatum*.

Efter det att samtliga större almar dött i almsjuka under 1980-talet ändrades förhållandena i skogen radikalt. Under några spridda gamla ekar slog fläder upp och hagtornsbuskarna bredde ut sig. Emellertid etablerades successivt också ett nytt skikt av ung alm. Markvegetationen reagerade genom att kvävegynnade arter som brännässla och snärjmåra frodades tillsammans med kirskaål som bredde ut sig över större ytor. Skogsbingeln levde emellertid vidare och inom stora delar av skogen fick man en slags tvåskiktad markvegetation med brännässla i det övre skiktet och skogsbingel under detta. Efterhand som ungalmen vuxit till sig har nässlorna vikit undan. Markvegetation tycks för närvarande vara på väg mot det tillstånd som rådde i den tidigare almskogen. (Inventering Bergendorff-Hall, bilaga 8). En del av de unga almträden drabbas på nytt av almsjuka. Vilket trädslag som tar över i den framtida skogen torde bero på om almarna eventuellt kan utveckla resistens mot sjukdomen.

Söder om skogen utanför ett buskbryn bestående av hassel, hagtorn och benved ligger ett öppet gräsmarksområde med kalkfuktäng, högörtäng och kalkkärr. Kalkfuktängen domineras av lågvuxna (nedbetade) gräs och starrarter tillsammans med en stor örtrikedom. Blåtåtel och slankstarr är viktiga arter tillsammans med exv darrgräs, rödklint, ängsvädd, krussilja, ängsskära, svinrot, vildlin samt orkidéer som på sina ställen uppträder i stort antal. Bland dessa märks spridda exemplar av göknycklar och brudsporre tillsammans med rikligare förekomster av ängsnycklar och Sankte Pers nycklar. Orkideerna uppträder stundom i även i vit form. Inom några områden tenderar kalkfuktängen att övergå i något fattigare form och kan där karaktäriseras som gräs-lågstarräng.

Delvis betingat av fuktighetsgradienten men också av vikande betesintensitet finns stora områden med högörtäng dominerad av älgört ofta tillsammans med kåltistel dvs den sydliga formen av högörtäng. På några ytor i östra delen av reservatet finns en kraftig inblandning av krissla och förekomster av smörboll. I gränsen mot ett trubbtågkärr har i motsvarande marktyp etablerats ett tätt bestånd av plattstarr som inte tycks vara särskilt smaklig för betesdjuren.

Centralt i området finns ett stort kalkkärr bildat som en svagt upphöjd källkupol med små vattenflöden. Längs dessa uppträder rikligt med såväl knappag som axag, den förra en stor sällsynthet endast förekommande i kalktrakter belägna i Skåne och på Öland och Gotland. Här växer också näbbstar, majviva, slätterblomma, tätört, kärrknipprot, sumpnycklar m fl och ett antal brunmossor (*Cratoneuron*, *Drepanocladus*, *Philonotis*) vilka bidrar till att kalk fälls ut från källvattnet och att kalktuff bildas.

Agvegetation går oregelbundet över i områden dominerade av trubb- och blåtag, båda sällsynta, sydliga och bundna till samma kalkområden som knappag. I denna vegetation uppträder bl a slankstarr, hampflockel, kransmynta, kärrjohannesört, småvänderot och kärrfräken. Den senare finns på riktigt våta marker (södra delen av kärret) tillsammans med mannagräs och rosendunört. Såväl trubbtåg som rosendunört är arter som visar tendens att öka i utbredning.

Söderut på områden som 1930 var uppodlade som åker i ett stråk längs järnvägen fram till Nymöllagården samt i ett skifte upp mot skogen har etablerats ett växtsamhälle karaktäriserat av kamäxing och rajgräs med arter som vårbrodd, knippfryle, gråfibbla, rödklöver, harklöver, tusensköna, smörblomma och gulmåra. Vegetationstypen är ett karakteristiskt naturaliserat växtsamhälle efter uppodling på vanlig inte alltför lätt åkermark (jfr Pahlsson 1999). I närheten av gården finns några litet fuktigare områden med viss gödslingspåverkan med ängskavle, lostaarter och pestskräp. I några kantzoner har skett en inblandning av knylhavre inblandad med hundkex.

De i sen tid uppodlade åkrarna längs vägen i sydvästra delen av reservatet ligger i dag som betesmark, men har helt karaktären av vallodling. Med fortsatt betning kan kanske även dessa områden efterhand gå över i ett naturaliserat tillstånd.

Ute i de öppna markerna finns några lövdungar mest med blandade lövträdsarter, men huvudsakligen al i fuktiga stråk. Områdena ingår i betesmarken och djuren tycks gå i skydd där varför markvegetationen är nedsliten. Längst i öster finns en aldunge med rester av ett älgörtsamhälle.

Rikkärrområdet ingår i nätverket Natura 2000 (SE 0420132). Även de naturtyper som omger detta område kan anses värdefulla i detta sammanhang.

Inom reservatet förekommande vegetations- och naturtyper (habitattyper) kan listas enligt följande (Kursiv: VTN 1998, parantes (1999), Fet: Natura 2000-habitat med ungefärliga arealer):

		Areal (ha)
2.2.3.3	Almskog	
9020	Boreonemorala, äldre naturliga lövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora	8
3.4.2.1c	Kalkkärr med axag och knappag	
3.4.2.1d	Kalkkärr med trubbtåg	
7230	Rikkärr	1
5.2.2.1	Knylhavreäng	
6510	Slätterängar i låglandet	0,5
5.2.3.2a	Högörtäng med älgört och kåltistel (kärrfräken)	
5.2.3.2b	Högörtäng med plattstarr, smörboll och krissla	
6430	Högörtängar	2
5.2.3.3	Gräslågstarräng med darrgräs och småvänderot	
(5.4.4.1b)		
5.2.3.4	Kalkfuktäng	
6410	Fuktängar med blåtåtel eller starr	2
(5.5.4.3)	<i>Rajgräs- ängssvingel- kamäxinggräsmark</i>	4

Djurliv

Mollusker, vilka kan förväntas vara rikligt förekommande med hänsyn till den kalkrika miljön, är den enda djurgrupp som finns inventerad i reservatet. Inventeringen ligger långt tillbaka i tiden och utfördes 1956 (Nilsson 1956). Ett femtontal arter finns noterade från kalkkärret och omgivande kalkfuktäng. Bland dessa märks två arter, smalgrynsnäcka (*Vertigo angustior*) och otandad grynsnäcka (*Vertigo genesii*), vilka båda finns upptagna i listan över skyddsvärda arter i Natura 2000. Enligt artdatabankens lista skall emellertid inte den senare förekomma i Skåne.

Även i almskogen fanns tidigare ett rikt molluskliv, som nu torde vara tämligen stört av de förändringar som inträffat. Vanlig är emellertid fortfarande vinbergssnäckan som sedan gammalt är känd från området.

2.3.2 Intressen för allmänheten

Almskogen har tidigare varit ett tämligen välbesökt utflyktsområde särskilt på våarna med alla blommande örter. Efter att almsjukan bröt ut har den döende och döda skogen varit av intresse som ”ruin”. Förutom att reservatet har betydelse som utflyktsområde uppvisar det många aspekter som är användbara i samband med undervisning på olika nivåer.

Omkullfallna träd och högvuxen markvegetation har emellertid gjort skogsmarken otillgänglig. I dag håller stammarna på att multna ned, men det är fortfarande svårt att ta sig fram. Endast den östra och nordligaste delen av skogen är något så när framkomlig och har fortfarande en attraktiv vårflora.

Betesmarken och kärrområdena är till stora delar alltför fuktiga och våta för strövande och viss mån också känsliga för tramp. Lämpligast är att kanalisera besökare genom en markerad stig genom de torrare partierna där också en stor del av fa försommarens blomprakt kan upplevas.

3 ÖVERSIKT AV MARKSLAG (SKÖTSELOMRÅDEN) (Karta, Bilaga 5)

Naturreservatet upptar en begränsad areal och kan princip indelas i två huvudmarkslag, ett skogsområde som sedan tidigare i princip utvecklats fritt och ett område med betesmark av växlande fuktighetsgrad och bakgrundshistoria. Söder om skogen finns ett stråk av ren naturbetesmark i vilken kärr och fuktstråk finns insprängda. Till detta ansluter en betesmark på tidigare åker, men med så lång beteskontinuitet att också den kan anses vara naturbetesmark. Längs landsvägen i sydväst finns några skiften som i sen tid varit åker och som därför utgör kultiverade betesmarker, vilka dock skall hävdas på ett sådant sätt att de efter hand får en naturlig prägel.

Övriga element är rågångar och stengärden med buskar och träd, lövdungar insprängda i betesmarken samt Örupsån som passerar genom södra delen av reservatet. I anslutning till denna finns Nymölla med omgivande tomt, som inte ingår i reservatet. Längst i söder finns rester av järnvägspererronger samt några avstyckade tomter:

	Areal ca
SF- Lövskogsmark i fri utveckling	8 ha
NB- Öppen betad gräs- och kärrmark med solitärträd och buskar	9,5 ha
KB- Öppen kulturbetesmark med naturvårdsinriktad hävd.	3 ha
Betade lövdungar	1,5 ha
Stengärdesgårdar	
Örupsån	

3.1 Generella riktlinjer och åtgärder

Syftet skall nås genom

- att lövskogsområdet i norr ("Almskogen") lämnas till fri utveckling utan skötselåtgärder.
- årlig beteshävd - vid behov kombinerad med slåtter - av de öppna gräsmarkerna och kärren
- röjningar av uppslag i de öppna markerna.
- att några lövdungar i fuktstråk, enstaka solitärträd, buskar eller buskage bibehålls inom den öppna betesmarken.
- att stengärdesgårdar underhålls.
- att områdets hydrologi bevakas tillsammans med sammansättning och utbredning av viktiga habitattyper
- att stigar med stängselpassager markeras och underhålls

4 MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR PLANERINGSOMRÅDEN

Markerna sköts sedan lång tid som naturreservat och befinner sig mestadels i gott tillstånd. Några särskilda restaureringsåtgärder är inte aktuella.

4.1 SF- Lövskogsmark i fri utveckling

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- lövskog med olikåldriga träd och med buskskikt (om möjligt trädsikt av alm, enstaka ekar och ev. bok samt buskskikt av hassel, hagtorn och alm)
- örtrik markvegetation (vit- och gulsippa, svalört, hålnunneört, skogsbingel, kirskaål mm)

Skötselmål och skötselåtgärder

Inga skötselåtgärder eller ingrepp utom röjning av grenar och nedfallande träd i anslutning till vägar och vandringsstigar.

4.2 NB- Öppen betad gräs- och kärrmark med solitärträd och buskar

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- betad ogödslad gräs- och kärrmark. Vid betesperiodens slut skall
 1. gräsmarksvegetationens höjd inte överstiga 1 dm och
 2. kärrmarksvegetationens höjd inte överstiga 3 – 4 dm

I områden med högörtäng och mycket fuktiga områden tillåts mindre ytor eller fläckar med högre vegetation (> 4 dm).

- enstaka solitära träd och buskar, totalt max 10 stycken av vardera, kan finnas utanför dungar, hägnader och gårdsgårdar.
- solitära träd skall vara vidkroniga.

Skötselmål och skötselåtgärder

- området hägnas för betning (pålar med trådar, elstängsel) indelat i fällor med hänsyn till betesintensitet och antal betesdjur
- .
- gräsmarken skall hävdas genom slåtter eller betning med nöt eller hästar på ett sådant sätt att markvegetationen hålls låg . Efter betessäsongen skall gräsmarkernas höjd understiga 1 dm.
- kärrområdet (jfr karta, bilaga 6) slås eller betas tillsammans med omgivande gräsmark. Efter betessäsongen tillåts vegetationens höjd vara 3 – 4 dm, dock att om mycket torrt material finns kvar tidigt på våren en försiktig avbränning av området kan ske. Om tydliga skador i växttäcket visar sig under betessäsong kan området tillfälligt avhägnas från betning med eltråd.
- betesperioden skall i princip omfatta tiden maj - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten
- högvuxen gräs- och örtvegetation (*exv älgört, plattstarr och knylhavre*) slås vid behov. Materialet bortföres. Vid upprepade slåtter med små mängder material kan detta ligga kvar och mulna.
- alla former av gödsling undviks, även vinterutfodring av betesdjuren
- alla uppslag av buskar och träd röjs årligen om de inte kan hållas nere av betningen.

- enstaka (max 10 st) lägre buskar och ett begränsat antal solitära träd (max 10 st) sparas
- avverkat material skall samlas ihop och flisas eller brännas på lämpliga platser, dvs områden utan värdefull gräsvegetation eller på åker utanför reservatet.

4.3 KB- Öppen kulturbetesmark med naturvårdsinriktad hävd

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- betad ogödslad gräsmark. Vegetationens höjd skall vid slutet av betesperioden i princip inte överstiga $\frac{1}{2}$ - 1 dm.

Skötselmål och skötselåtgärder

- området hägnas för betning (pålar med trådar, elstängsel) ev. tillsammans med område 4.1, indelat i fällor med hänsyn till betesintensitet och antal betesdjur.
- gräsmarken skall hävdas genom betning med nöt, hästar eller får på ett sådant sätt att markvegetationen hålls låg (höst: $\frac{1}{2}$ - 1 dm)
- betesperioden skall i princip omfatta tiden maj - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten
- högvuxen gräs- och örtvegetation slås vid behov (>1 dm på hösten). Materialet bortföres.
- alla former av gödning undviks även vinterutfodring av betesdjuren.
- alla uppslag av buskar och träd röjs årligen om de inte kan hållas nere av betningen.

4.4 Betade lövdungar

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- samlingar av lövträd gärna olikåldriga och vidkroniga, med en krontäckning $> 80\%$. Enstaka buskar.
- skall ingå i omgivande betesmarker som skydd för djuren

- inga krav på markvegetationen.

Skötselmål och skötselåtgärder

- viss gallring om träd tränger varandra eller för att gynna kronbildning
- döda träd avverkas och avlägsnas.
- enstaka unga träd och buskar gynnas som framtida ersättare

4.5 Stengärdesgårdar

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- samlad och väl staplad stengärdesgård eller låga stenmarkeringar
- lövträd och buskar skall finnas i eller anslutning till stengärdesgården dock att denna skall hållas så fri från vegetation att dess sträckning blir synlig.

Skötselmål och skötselåtgärder

- stengärdesgårdarna repareras vid skador och nedfallna stenar läggs på plats, dock att låga stenmarkeringar lämnas utan åtgärd.
- stengärdesgården, som avgränsar almskogen, röjs eller gallras fram på så sätt att endast enstaka buskar och träd står kvar framför muren. Försiktighet iakttas med buskar i anslutning till muren som bildar ett bryn för skogen.
- buskar och träd i och i anslutning till stengärdesgårdar eller hägnader behålles enstaka eller i grupper på oregelbundna avstånd på ett sådant sätt att bevarandemålet uppfylls.
- förekommande pilträd hamlas vid behov.

4.6 Örupsån

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- fritt flytande vatten stundom under träd med enstaka grupper av vass och liljor.

Skötselmål och skötselåtgärder

- vid behov rensning
- rensningsmassor inom reservatet avlägsnas.

5 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV (KARTA, BILAGA 6)

5.1 Övergripande mål

Örups almskog, kärr och ängar är i första hand intressant som utflyktsmål för biologiskt intresserade besökare och i samband med undervisning. Almskogen som dött i almsjuka ger en speciell upplevelse. Kärren och ängarna med sin rika kalkkrävande flora ger intressanta upplevelser och kunskaper. Under försommaren är blomprakten stor inte minst i orkidéängarna.

Almskogen är på grund av nedfallna och nedfallande stammar och grenar tillsammans med en delvis tät naturlig igenväxning mestadels olämplig för vistelse och strövande. Kärrret och ängarna ingår i en betesmark och är därmed till större delen tämligen okänsliga för tramp och slitage. Vissa ofta värdefulla partier är emellertid mycket fuktiga eller våta och kan vara svåra att vandra i för vanliga besökare. Dessutom är dessa partier känsligare och kan om de besöks alltför intensivt skadas.

Av dessa anledningar är det viktigt att den besökande allmänheten kanaliseras på väl markerade och vid behov iordninggjorda stigar genom området. Vidare bör god information om reservatets intressanta naturtyper lämnas på skyltar eventuellt kompletterat med folder.

5.2 Riktlinjer och åtgärder

5.2.1 Tillgänglighet

Naturreservatet nås från riksväg 19 mellan Kristianstad och Ystad via avtagsväg strax söder om Benestads kyrkby österut mot Övraby fram till vägkors där skylt visar in mot reservatet och vägen som passerar almskogen mot Örups slott.

5.2.2 Anordningar för friluftslivet

Väg parkering (karta: P) och vägvisare

Vägvisare skall finnas uppsatt vid avtagsvägen genom reservatet mot Örups slott. Vid ankomsten till "Almskogen" skall nuvarande parkeringsplats för 3-5 bilar hållas i skick. På andra sidan vägen skall nuvarande bord med bänkar underhållas

Stigar, stängselpassager, spänger och broar

Stigar markeras enligt karta, bilaga 6. Markeringarna i betesmarken skall göra på stenar eller kraftiga låga pålar som inte stör betesdjuren. På våta ställen läggs spänger eventuellt uppbyggda på låga plintar. Genomgångar anordnas genom stängsel som "koklämmor", självstängande grindar eller stättor. Där stigar passerar stengärdesgårdar byggs kraftiga stättor. Örupsån passerar på befintlig bro.

Sanitet

I anslutning till parkeringsplatsen in bland träd och buskar skall finnas toalett och sopkärl. Avtal om tömning träffas med kommunen.

5.2.3 Information

Vid passager in i reservatet (jfr karta, bilaga 6, vid behov flera) skall finnas informationsskyltar med karta över reservatet och anordnade stigar samt beskrivning av reservatets naturförhållanden. Eventuellt utformas en mera utförlig skylt vid parkeringsplatsen.

5.2.4 Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet mätes in och stakas ut under 2005 i enlighet med avtal mellan Naturvårdsverket och Metria. Gränsutmärkning skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) 2004. Därefter kontrolleras utmärkningen årligen och kompletteras vid behov.

6 UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH ÖVERVAKNING AV NATURVÄRDEN

6.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder samt uppföljning av skötselmål

Skötselåtgärder utförs efter samråd mellan Länsstyrelsen, markägare (Naturskyddsföreningen i Skåne) och brukare.

Brukaren av betesmarken rapporterar årligen till länsstyrelsen om antal betesdjur, djurslag och betes-tider samt övriga skötselåtgärder (exv. slåtter, röjningar)

Efter rapportering skall utförda skötselinsatser dokumenteras av länsstyrelsen årligen.

6.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Områdets naturliga dynamik är komplicerad. Åtskilliga vetenskapliga studier och dokumentationer har genomförts inom reservatet inriktade på såväl kalkkärret och kalkfuktängen som almskogen. Den senare har under de senaste 20 åren varit av särskilt intresse med hänsyn till utbrottet av almsjuka. En grundläggande dokumentation gjordes på 1980-talet (jfr Bergendorff 1985) vilken sedan följdes upp under 1990-talet (jfr Hall 1996). Dessa undersökningar är tills vidare inte publicerade men detta bör ske som ett led i uppföljningen av skogens utveckling. Fortsatt dokumentation bör också genomföras. På så sätt skulle reservatets värde som referens för dynamiken i denna skogstyp starkt öka.

Kalkkärret med omgivningar har dokumenterats i detalj (1949), 1975 och 1985.

Med utgångspunkt från kartorna 1975 och 1985 kan status för vegetationstyperna vidare kontrolleras vid fortsatta återbesök med 5 – 10 års intervall. Även vattenståndet i kärret (ev. med (befintliga)rör) bör mätas fortlöpande. Dessa kontroller skall utföras av länsstyrelsen.

Övriga vegetationstyper enligt karta, bilaga 6, skall kontrolleras med liknande intervall av länsstyrelsen.

6.3 Uppföljning av skötselkostnader

Uppföljning av skötselkostnader görs årligen av den eller de som ansvarar för reservatets skötsel och rapporteras till länsstyrelsen.

7 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för hävden. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer skall ses över om uppföljning av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

8 FINANSIERING AV FÖRVALTNINGEN

8.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

8.2 Finansiering av förvaltningen

Förvaltaren ansvarar för (ev bekostar):

- Dokumentation, övervakning, utvärdering och uppföljning av reservatets naturvärden
- Uppföljning och utvärdering av skötsel av naturreservatet.

- Upprättande och revidering av skötselplan för naturreservatet
- Nyanläggning av stängsel,
- Nyanläggning och underhåll av eldplats, rastplats, vägar, stigar, grindar och stängselövergångar i reservatet
- Underhåll av angöringsplats och rastplatser
- Utmärkning och underhåll av reservatets gränsutmärkning
- Tillverkning och underhåll av informationsskyltar
- Produktion av enkel informationsfolder om reservatet
- Underhåll av ädellövskog samt å med stränder
- Gallring och röjning av betesmark
- Tillsyn av skötsel
- Tecknande av avtal beträffande områdets skötsel i olika delar med entreprenör och Tomelilla kommun.

Markägare ansvarar för (ev bekostar):

- Åkerbruk, bete och slåtter
- Underhåll av stängsel
- Underhåll av samt abonnemangs- och elförbrukningsavgift för elstängselaggregat.
- Upprättande och administration av nyttjanderättsavtal (arrenden för bete, jakt m.m.)

Tomelilla kommun ansvarar för (ev bekostar):

- Drift och underhåll av toalett och soptunnor

Nyttjanderättsinnehavare ansvarar för (ev bekostar):

- Drift och underhåll av nyttjanderätten

Naturvårdsverket ansvarar för (ev bekostar):

- Inmätning och utstakning av naturreservatets yttre gränser

9

REFERENSER

Bergendorff, C. 1985. Örups almskog. – Skånes Natur 72

Bengtsson . Ragnhild & Bengtsson Carl-Gustav. 1995. Örups almskog en vinterdag 1995. - Puggehatten 8, 1995

Bülow, W. 1916. Almskogen i Örup. –Skånes Natur 7

Cederberg, B. & Löfroth, M. 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000.

– Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Daniel, E. 1986. Beskrivning till jordartskartorna Tomelilla SO/Simrishamn SV och Ystad NO/ Örnahusen NV.

– SGU, Serie Ae nr 65-66.

Emanuelsson, U. 1984. Skånes skogars historia. – Skånes Natur 71.

Hall J. Örups almskog 1996. – Opublicerat material.

Jordartskartan 2D SO Tomelilla / 2E SV Simrishamn.

- SGU serie Ae nr 65.

Lindquist B. 1932. Om den vildväxande skogsalmens raser och deras utbredning i Nordvästeuropa.

– Acta Phytogeogr. Suec. IV.

Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.- Stockholm.

Nilsson, A. 1956. Landmolluskfaunan i kalkkärret vid Örups almskog. -Skånes Natur XLIII.

Nilsson, J-E. 1973. Förslag till skötselplan för naturreservatet Örups almskog.

– Stencil. Skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län.

Olsson Bo & Tham Erik 1993 / 1994. Inventering av Lepidoptera i Örups almskog. - Opublicerat material från Naturskyddsföreningen i Skåne.

Olsson Bo. 1993. Inventeringsresultat från insamling av fjärilar i Örups almskog - Opublicerat material från Naturskyddsföreningen i Skåne.

Persson, A & Möller M-J. 1995. Vegetationsförändringar i ett kalkkärr och på en kalkfuktäng. – Ekologiska Institutionen, Växtekologi, markväxtforskning, Lunds universitet.

Påhlsson, L. (ed). 1998. Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510

Påhlsson, L. (ed) 1999. Markanvändning och vegetation i nordiska odlingslandskap. – TemaNord 1999:555

Regnell, G. 1979. Vegetationsförändringar vid upphörande bete i en skånsk kalkfuktäng. Utvärdering och tolkningsmöjligheter med datateknik. – Svensk Bot. Tidskr. 73.

Regnell, G. 1982. Kalkfuktängar i södra Sverige. Naturvårdsvärden och skötselproblem. – Medd. Växtekol. Inst. Lunds univ. 48.

Regnell, G. 1986. Restoring fen grassland. A study of mowing in southern Sweden. – Dep. Plant Ecol. Univ. Lund.

Sjöbeck, M. 1965. Några markhistoriska miljöundersökningar i Skåne. – Skånes natur 52 .

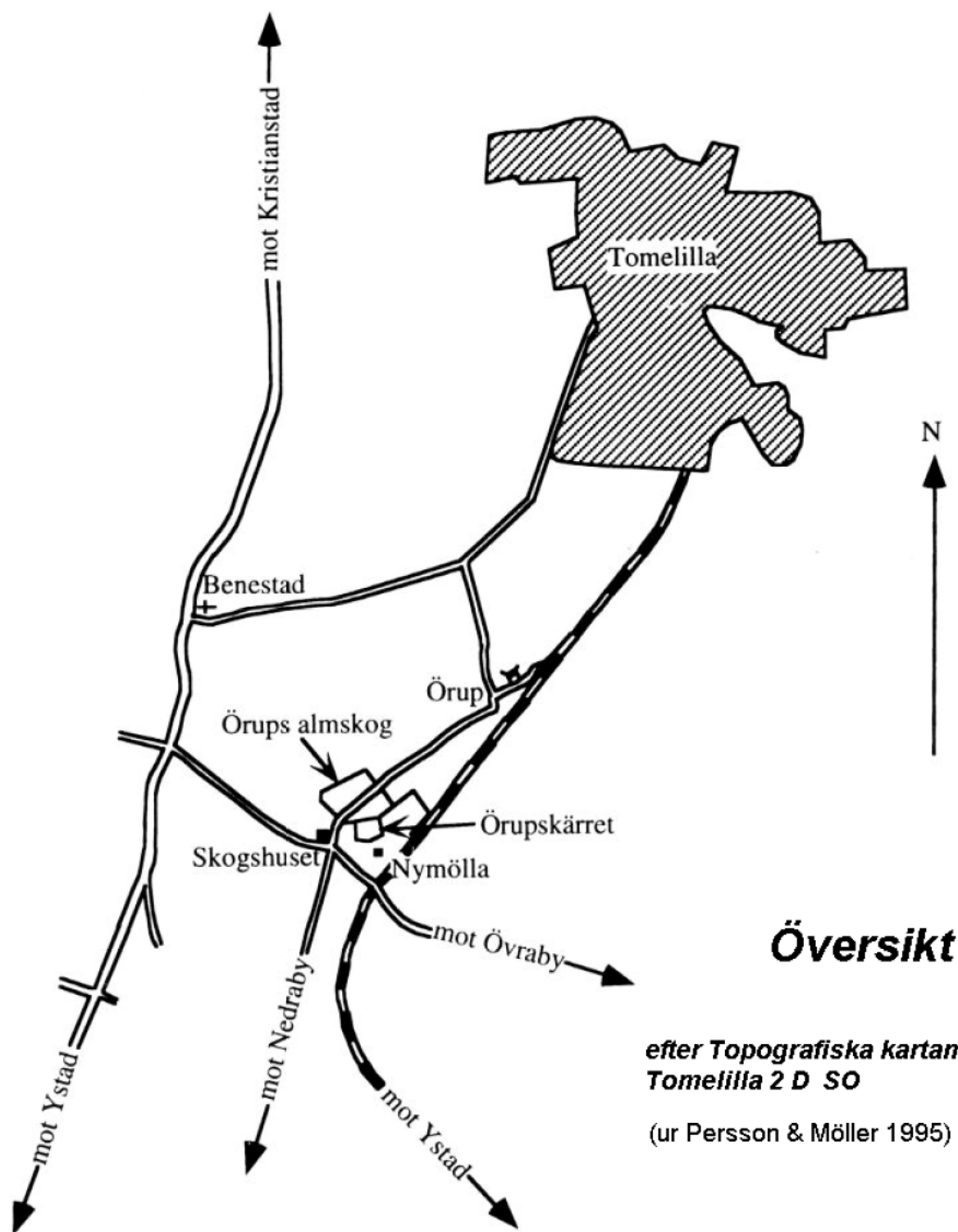
Tyler, C. 1975. Örups kalkkärr. Vegetationsbeskrivning och skötselplan. – Medd. Avd. Ekol. Bot. Lunds universitet 3:9

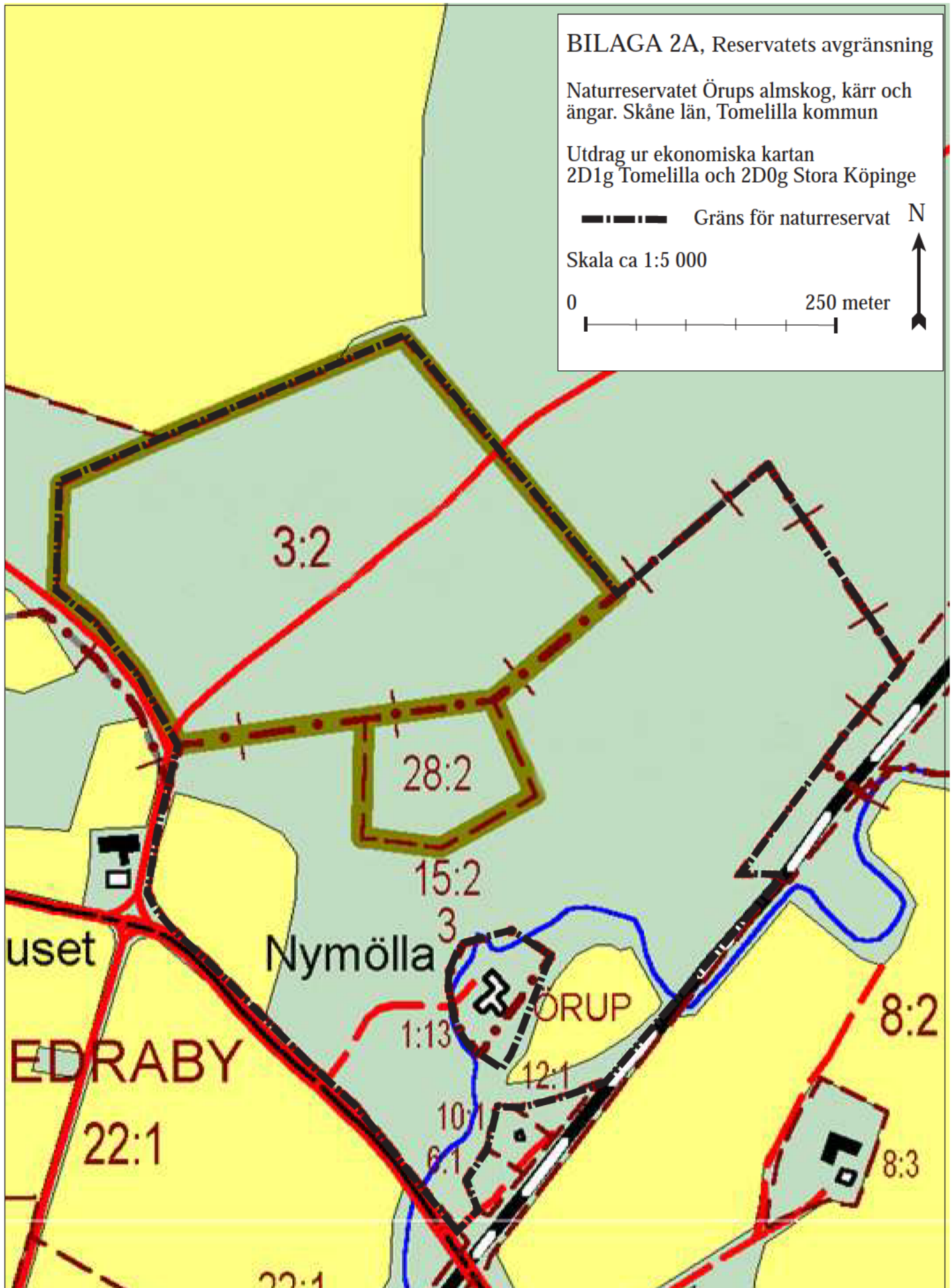
Tyler, C. 1985. Örups kalkkärr. – Skånes Natur 72

BILAGA 1, karta

Naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

BILAGA 2B, Reservatets avgränsning

Naturreseptatet Örups almskog, kärr och ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

Utdrag ur flygfoto över ekonomiska kartan 2D1g Tomelilla och 2D0g Stora Köpinge

— · — · — Gräns för naturreservat N

Skala ca 1:5 000

0 250 meter

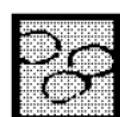

BILAGA 4

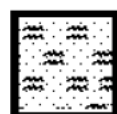
Naturreseptatet Örups almskog, kärr och
ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

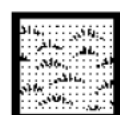
Markanvändning enligt ekonomiska kartan 1930

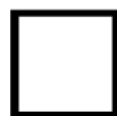
Skogsmark

Aker

Äng / Betesmark

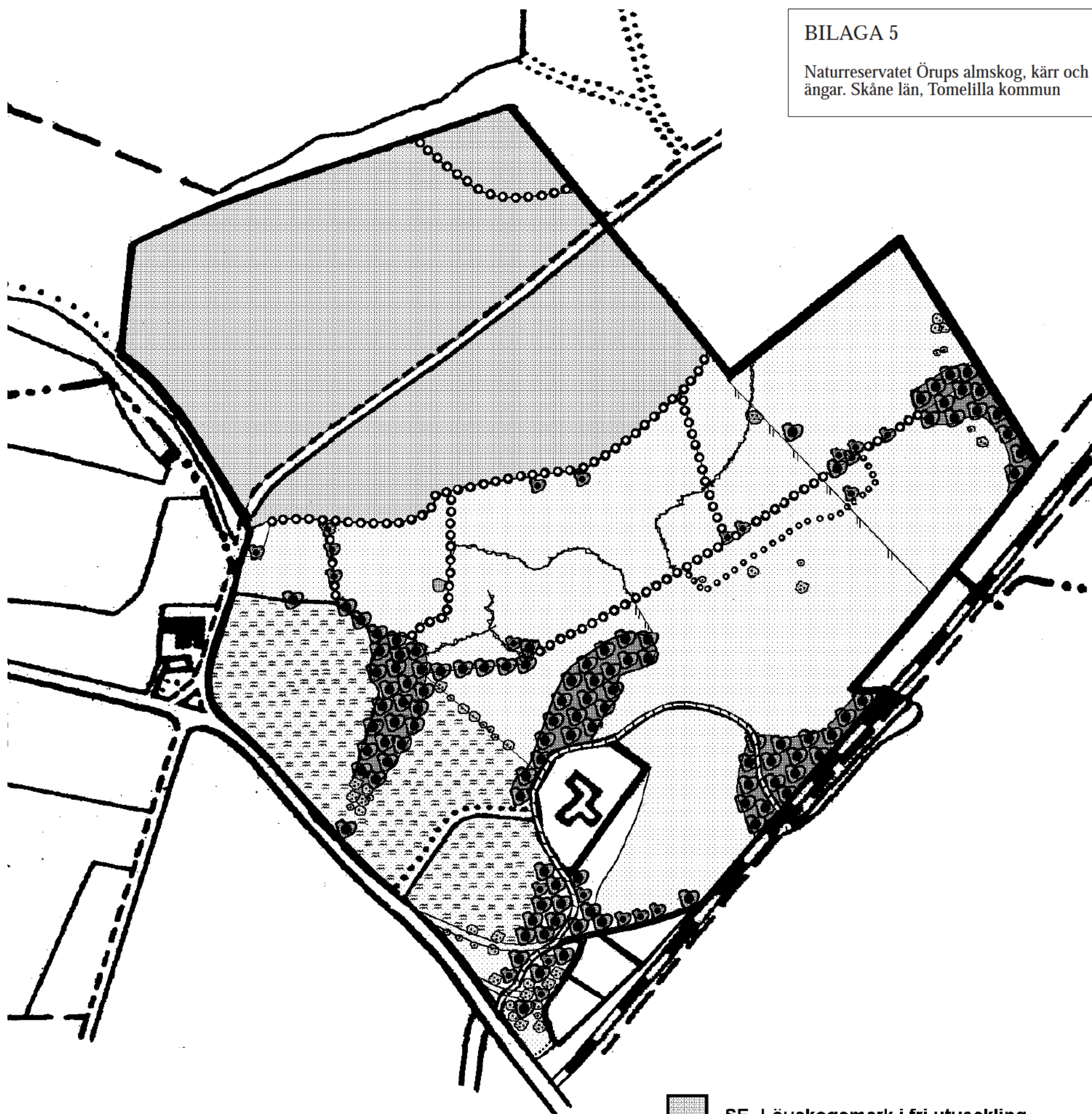

Tomt, övrig mark

BILAGA 5

Naturreseptatet Örups almskog, kärr och ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

Markslag (skötselområden)

- Lövträd
- Buskar
- Liten bäck
- Vattendrag
- Stengärdesgård
- Viktigare stängsel

- SF- Lövskogsmark i fri utveckling
- NB- Öppen betad gräs- och kärrmark med solitärträd och buskar
- KB- öppen kulturbetesmark med naturvårdsinriktad hävd
- Betade lövdungar
- "Impediment"

0 100 200 300 400 500 meter

Bilaga 5 : Kodlista

Koder för huvudtyper av markslag

Naturvårdsverket 2000.

SF — skog med fri utveckling

ST — skog med begränsad skötsel i träd och buskskikt

SS — skog med äldre typ av skogsbruk

SR — skog med rationellt skogsbruk enligt skogsvårdslagen

SB — skog med betesdrift och skötsel av träd- och buskskikt

Ä — ängar med ängsbruk (slåtter)

NB — naturbetesmarker med naturvårdsinriktad betesdrift

KB — kultiverade betesmarker med naturvårdsinriktad betesdrift

Å — åkrar, inklusive betes- och slåttervallar, med åkerbruk

VF — våtmarker med fri utveckling

VS — våtmarker med någon form av skötsel (ej äng, betesmark eller sumpskog)

FF — fjäll med fri utveckling

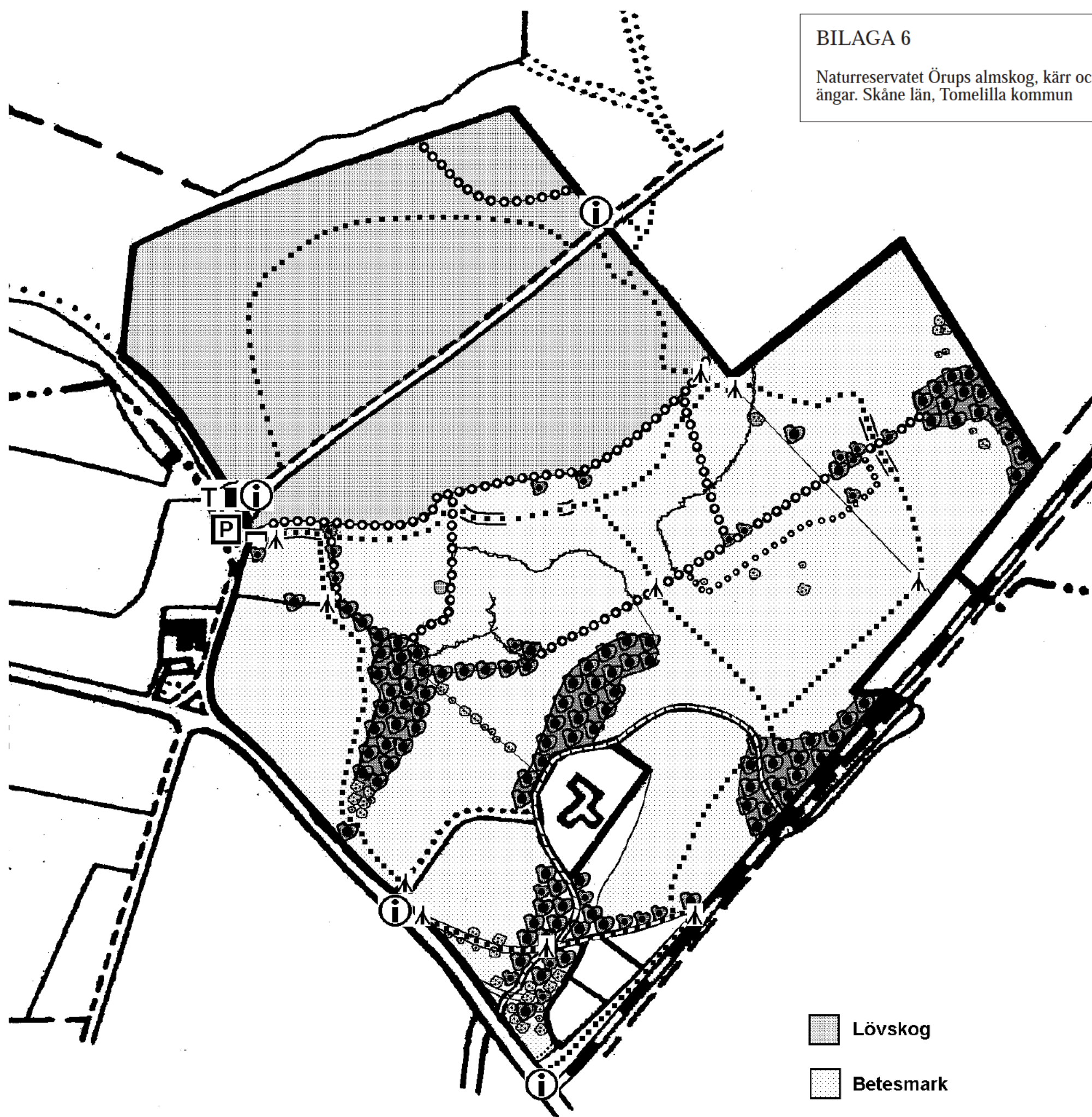
FR — fjäll med renbete

HF — vattenmiljö med fri utveckling

HS — vattenmiljö med någon form av skötsel och brukande

BILAGA 6

Naturreseptatet Örups almskog, kärr och ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

Anordningar

 Stig

 Spångad stig

 Stätta, stängselpassage

 Informationsskylt

 Parkeringsplats

 Toalett

 Sopkärl

 Lövskog

 Betesmark

 Lövträd

 Buskar

 Liten bäck

 Vattendrag

 Stengärdesgård

 Viktigare stängsel

0 100 200 300 400 500 meter

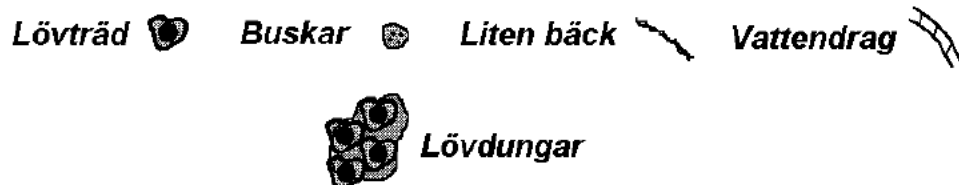
BILAGA 7

Naturreseptatet Örups almskog, kärr och ängar. Skåne län, Tomelilla kommun

VEGETATIONSTYPER

enligt Nordiska Ministerrådet 1998 (1999)
samt koder för motsvarande habitat i Natura 2000

0 100 200 300 meter

2.2.3.3 Almskog	9020	
3.4.2.1c Kalkkärr med axag, och knappag	7230	
3.4.2.1d Kalkkärr med trubbtåg	7230	
5.2.2.1 Knylhavreäng	6510	
5.2.3.2a Högörtäng med älgört och kåltistel	6430	
Våt högörtäng med kärrfråken och blåtag	6430	
5.2.3.2b Högörtäng med plattstarr, smörboll och krissla	6430	
5.2.3.3 Gräslågstarräng med darrgräs och småvänderot	6410	
5.2.3.4 Kalkfuktäng	6410 (6210)	
(5.5.4.3)Rajgräs-ängsvingel-kamäxing-gräsmark (kulturpåverkan κ)		
Vallgräsmark		

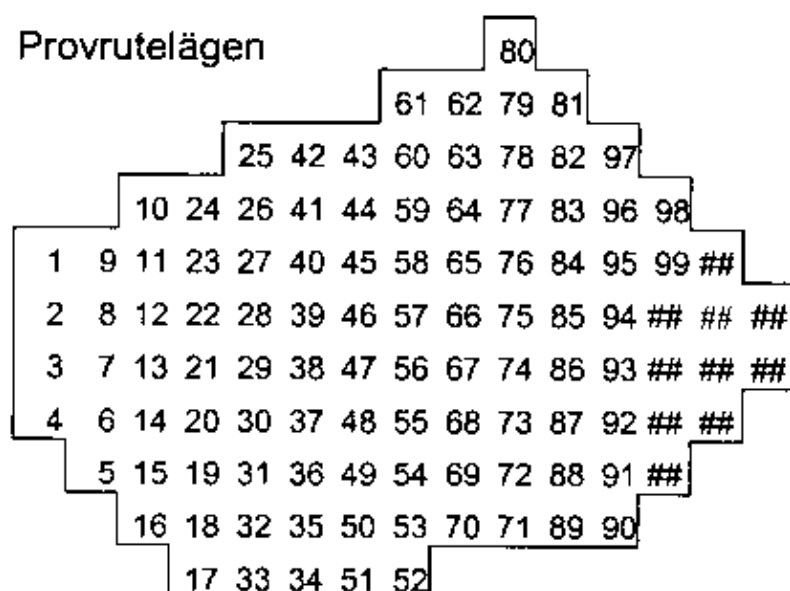
Bilaga 8

NATURRESERVATET ÖRUPS ALMSKOG, KÄRR OCH ÄNGAR

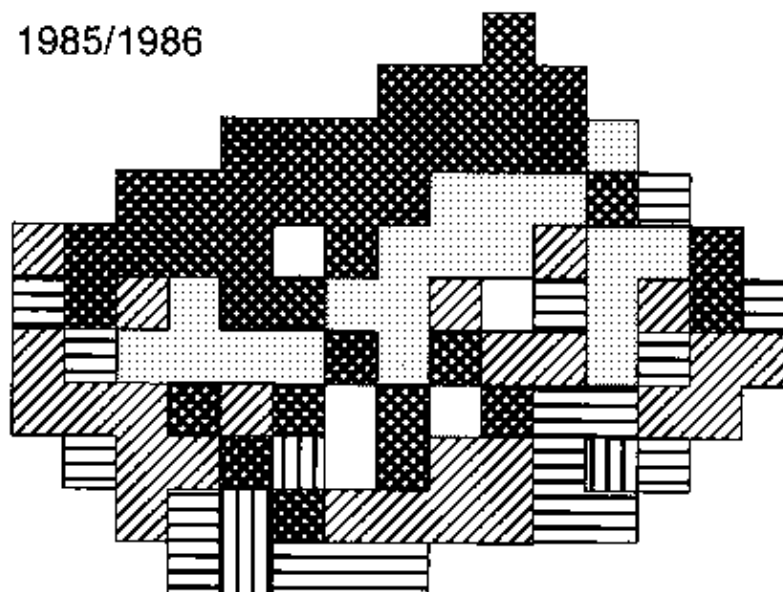
Markvegetationen i almskogen 1981 - 1996

(Bergendorff - Hall, opubl.)

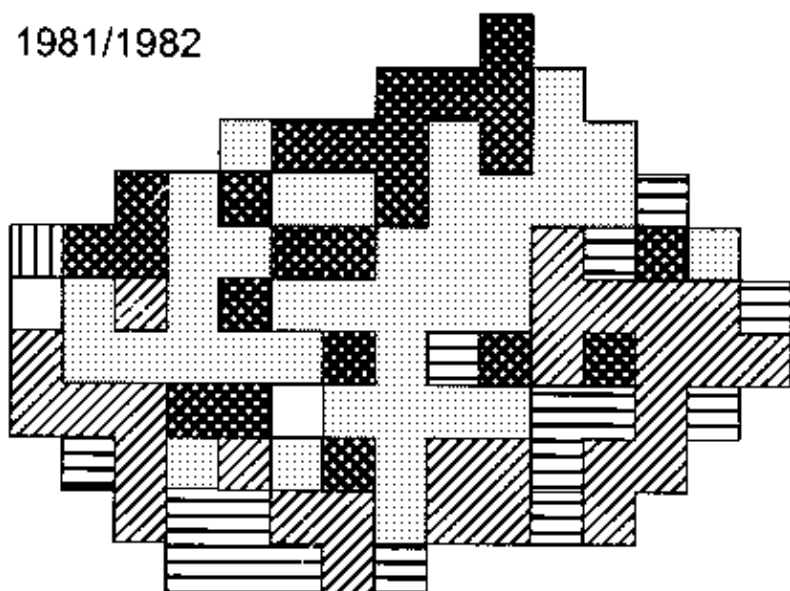
Provrutelägen

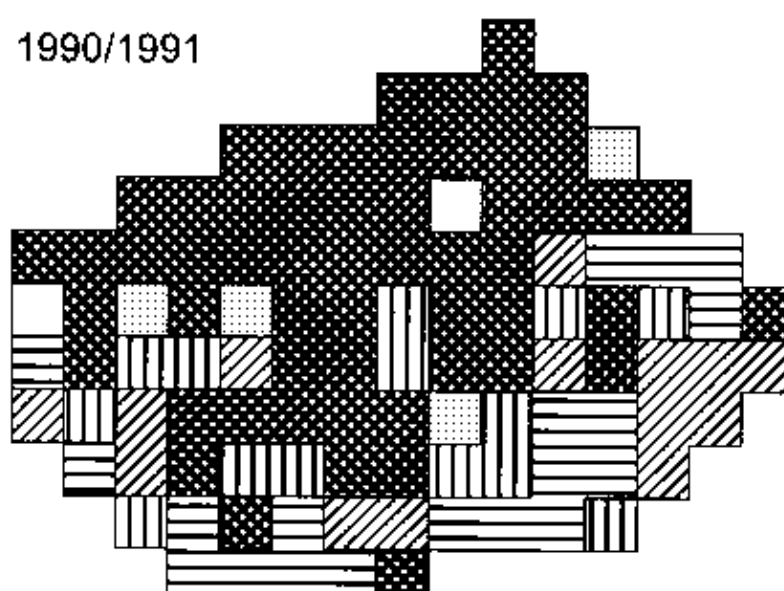
1985/1986

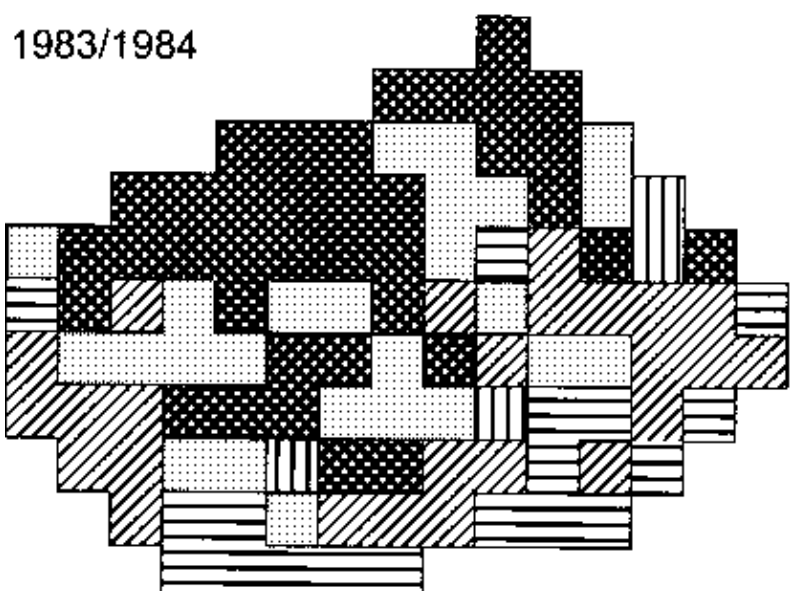
1981/1982

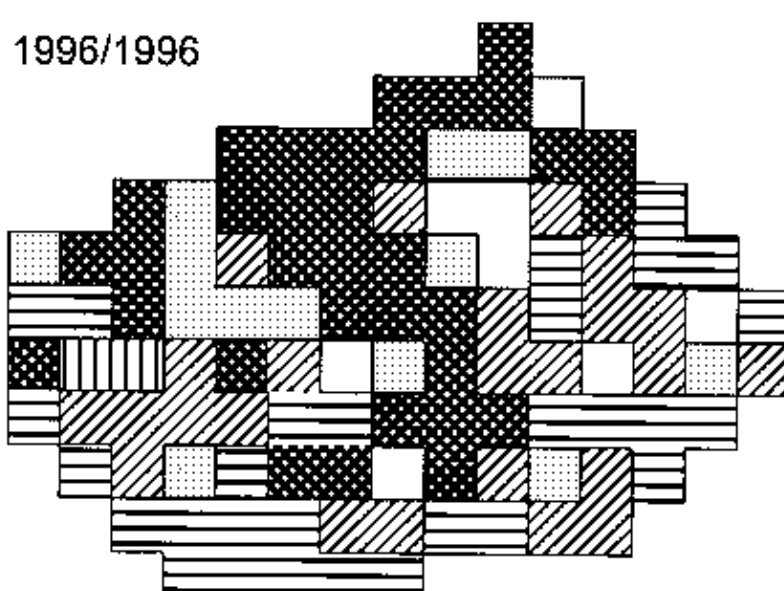
1990/1991

1983/1984

1996/1996

Kirskål

Skogsbingel, Vitsippa, Gulsippa

Skogsbingel, Snärjmåra

Skogsbingel, Svalört

Skogsbingel, Brännässla

Ris och förna